

**DYREKTYWA RADY
z dnia 22 czerwca 1987 r.**

**w sprawie koordynacji przepisów ustawowych wykonawczych i
administracyjnych odnoszących się do ubezpieczenia ochrony prawnej**

(87/344/EWG)

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 57 ust.2;

uwzględniając wniosek Komisji¹;

uwzględniając opinię Zgromadzenia²;

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno - Społecznego³

a także mając na uwadze, co następuje:

dyrektywa Rady 73/239/EWG z dnia 24 lipca 1973 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie⁴, ostatnio zmieniona dyrektywą 87/343/EWG⁵, usunęła szereg różnic w przepisach krajowych między poszczególnymi Państwami Członkowskimi w celu ułatwienia podejmowania i prowadzenia tych działalności;

jednakże art. 7 ust. 2 lit. c) dyrektywy 73/239/EWG stanowi, że "do czasu dalszej koordynacji, która musi zostać dokonana w ciągu czterech lat od notyfikacji niniejszej dyrektywy, Republika Federalna Niemiec może utrzymać przepisy zabraniające równoczesnego prowadzenia na jej terytorium ubezpieczeń zdrowotnych, ubezpieczeń kredytów i gwarancji lub ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej i ochrony prawnej, czy to w połączeniu ze sobą, czy też z innymi grupami ubezpieczeń";

niniejsza dyrektywa zapewnia koordynację ubezpieczenia ochrony prawnej przewidzianą w art. 7 ust. 2 lit. c) dyrektywy 73/239/EWG;

w celu ochrony ubezpieczonych należy podjąć kroki w celu wykluczenia, w miarę możliwości, sprzeczności interesów między osobą posiadającą ubezpieczenie ochrony prawnej i ubezpieczycielem, wynikającej z faktu, że ten ostatni ubezpiecza ją w zakresie innej grupy ubezpieczeń, o której mowa w załączniku do dyrektywy 73/239/EWG, lub ubezpiecza inną osobę, oraz - gdyby taka sprzeczność wystąpiła - aby umożliwić jej usunięcie;

ubezpieczenie ochrony prawnej w zakresie sporów lub ryzyk wynikających z użytkowania lub związanych z użytkowaniem statków morskich, powinno - w świetle jego szczególnego charakteru - być wyłączone z zakresu niniejszej dyrektywy;

działalność ubezpieczyciela, który świadczy usługi lub ponosi koszt obrony ubezpieczonego w związku z umową ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej powinna również być wyłączona z zakresu niniejszej dyrektywy, jeżeli działalność ta jest równocześnie prowadzona we własnym interesie w ramach takiej ochrony ubezpieczeniowej;

Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość wyłączenia z zakresu niniejszej dyrektywy działalności w zakresie ubezpieczenia ochrony prawnej udzielanego przez ubezpieczyciela udzielającego ochrony w zakresie pomocy, jeżeli działalność ta jest prowadzona w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym ubezpieczony przebywa z zamiarem stałego pobytu oraz jeżeli stanowi ona część umowy obejmującej wyłącznie pomoc świadczoną osobom, które spotkały trudności w czasie podróży, podczas nieobecności w miejscu zamieszkania lub miejscu stałego pobytu;

system obowiązkowej specjalizacji obowiązujący obecnie w jednym z Państw Członkowskich, a mianowicie w Republice Federalnej Niemiec, wyklucza większość sprzeczności; jednakże nie wydaje się koniecznym - w celu uzyskania tego rezultatu - rozszerzenie wspomnianego systemu na całą Wspólnotę, co wymagałoby rozbicia zakładów prowadzących działalność w różnych działach ubezpieczeń;

pożądany rezultat można także osiągnąć, wymagając, aby zakłady przewidziały oddzielną umowę lub oddzielną część jednolitej polisy dla ubezpieczenia ochrony prawnej oraz zobowiązując je do oddzielnej obsługi ubezpieczenia ochrony prawnej, lub też powierzenia obsługi roszczeń z tytułu ubezpieczenia ochrony prawnej zakładowi mającemu odrębną osobowość prawną, lub też zapewnienia osobie mającej ubezpieczenie ochrony prawnej prawo wyboru swojego prawnika od chwili uzyskania prawa do dochodzenia roszczeń od swojego ubezpieczyciela;

bez względu na to, jakie rozwiązanie zostanie przyjęte, interes osób mających ubezpieczenie ochrony prawnej będzie chroniony przez równorzędne zabezpieczenia;

w interesie osób mających ubezpieczenie ochrony prawnej ubezpieczony musi mieć możliwość wybrania prawnika lub innej osoby o odpowiednich kwalifikacjach zgodnie z przepisami prawa krajowego w każdym dochodzeniu lub postępowaniu oraz kiedy wystąpi sprzeczność interesów;

Państwa Członkowskie powinny uzyskać możliwość zwolnienia zakładów z obowiązku zapewnienia ubezpieczonemu swobody wyboru prawnika, jeżeli ubezpieczenie ochrony prawnej ogranicza się do przypadków wynikających z użytkowania pojazdów drogowych na ich terytorium, oraz jeżeli spełnione są inne warunki ograniczające;

w razie wystąpienia sporu między ubezpieczycielem i ubezpieczonym ważne jest, aby został on rozstrzygnięty jak najrzetelniej i jak najszybciej; w związku z tym wskazane jest, aby w polisie ubezpieczenia ochrony prawnej uwzględnić postępowanie arbitrażowe lub postępowanie zapewniające porównywalne gwarancje;

w załączniku do dyrektywy 73/239/EWG akapit drugi pkt. C stanowi, że ryzyka zaliczane do grup 14 i 15 w pkt. A nie mogą być uważane za ryzyka dodatkowe w stosunku do innych grup; zakład ubezpieczeń nie powinien móc ubezpieczać ochronę prawną jako ryzyko dodatkowe w stosunku do innego ryzyka bez uzyskania zezwolenia w zakresie ubezpieczenia ochrony prawnej; jednakże Państwom Członkowskim należy dać możliwość uznawania grupy 17 w określonych przypadkach za grupę ryzyk dodatkowych w stosunku do grupy 18; w związku z tym punkt C wspomnianego załącznika należy odpowiednio zmienić;

PRZYJMUJE NASTĘPUJĄCĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Celem niniejszej dyrektywy jest koordynacja przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dotyczących ubezpieczenia ochrony prawnej wymienionego w ust. 17

pkt. A Załącznika do dyrektywy Rady 73/239/EWG, w celu ułatwienia skutecznej realizacji swobody przedsiębiorczości i wykluczenia, w miarę możliwości, sprzeczności interesów wynikającej w szczególności z faktu, że ubezpieczyciel ubezpiecza daną osobę w zakresie zarówno ochrony prawnej, jak i innej grupy wymienionej we wspomnianym załączniku oraz - w razie wystąpienia takiej sprzeczności - aby umożliwić jej usunięcie.

Artykuł 2

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do ubezpieczenia ochrony prawnej. Polega ono na zobowiązaniu, w zamian za zapłatę składki, do poniesienia kosztów postępowania sądowego oraz wykonania innych usług związanych bezpośrednio z ochroną ubezpieczeniową, w szczególności w celu:

- zapewnienia odszkodowania z tytułu poniesionej przez ubezpieczonego straty, szkody lub uszkodzenia ciała poprzez ugodę pozasądową lub w drodze postępowania cywilnego lub karnego,
- obrony lub reprezentowania ubezpieczonego w postępowaniu cywilnym, karnym, administracyjnym lub innym postępowaniu, lub też w związku z roszczeniem zgłoszonym wobec niego.

2. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się jednak:

- do ubezpieczenia ochrony prawnej w przypadku, gdy takie ubezpieczenie dotyczy sporów lub ryzyka wynikających z użytkowania statków morskich lub z nimi związanych,
- do działalności prowadzonej przez ubezpieczyciela zapewniającego ochronę od odpowiedzialności cywilnej w celu obrony lub reprezentowania ubezpieczonego w dochodzeniu lub postępowaniu, jeżeli działalność ta jest równocześnie prowadzona we własnym interesie ubezpieczyciela w ramach takiej ochrony,
- jeżeli Państwo Członkowskie tak zdecyduje - do działalności w zakresie ubezpieczenia ochrony prawnej podejmowanej przez ubezpieczyciela udzielającego ochrony w zakresie pomocy, w przypadku, gdy ta działalność jest prowadzona w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym ubezpieczony ma stałe miejsce pobytu, gdy stanowi ona część umowy dotyczącej wyłącznie pomocy świadczonej na korzyść osób, których spotkały trudności w czasie podróży, podczas nieobecności w miejscu zamieszkania lub miejscu stałego pobytu. W takim przypadku umowa musi wyraźnie stwierdzać, że ubezpieczenie takie ogranicza się do okoliczności, o których mowa w poprzednim zdaniu oraz ma charakter dodatkowy w stosunku do pomocy.

Artykuł 3

1. Ubezpieczenie ochrony prawnej winno podlegać oddzielnej umowie, nie obejmującej innych grup ubezpieczeń, lub też należy uwzględnić je w oddzielnej części jednolitej polisy, określającej charakter ubezpieczenia ochrony prawnej oraz, jeżeli Państwo Członkowskie tego żąda, wysokość odpowiedniej składki.
2. Każde Państwo Członkowskie zastosuje konieczne środki, aby zapewnić przyjęcie przez zakłady mające siedzibę na jego terytorium, zgodnie z wariantem narzuconym przez Państwo Członkowskie lub według własnego wyboru, jeżeli Państwo Członkowskie wyrazi na to zgodę, co najmniej jednego z następujących alternatywnych rozwiązań:

- a) zapewnienie przez zakład, że żaden członek personelu zajmujący się obsługą roszczeń z tytułu ochrony prawnej lub doradztwem prawnym w

tym zakresie nie będzie równocześnie prowadzić podobnej działalności:

- jeżeli zakład prowadzi działalność w różnych działach ubezpieczeń
- w innej grupie ubezpieczeń prowadzonych przez zakład,
- niezależnie od tego, czy zakład prowadzi działalność w różnych działach ubezpieczeń, czy jest zakładem wyspecjalizowanym - w innym zakładzie, mającym powiązania finansowe, handlowe lub administracyjne z pierwszym zakładem i prowadzącym działalność w jednej lub kilku grupach ubezpieczeń wymienionych w dyrektywie 73/239/EWG;

b) powierzenie przez zakład obsługi roszczeń z tytułu ubezpieczenia ochrony prawnej zakładowi mającemu odrębną osobowość prawną. Zakład ten zostanie wymieniony w oddzielnej umowie lub oddzielnej części polisy, określonej w ust. 1. Jeżeli zakład mający odrębną osobowość prawną ma powiązania z zakładem, który prowadzi działalność w jednej lub kilku grupach ubezpieczeń, określonych w pkt. A załącznika do dyrektywy 73/239/EWG, członkowie personelu zakładu, którzy zajmują się obsługą roszczeń lub doradztwem prawnym związanym z tą obsługą nie mogą równocześnie prowadzić tej samej działalności w drugim zakładzie. Ponadto Państwa Członkowskie mogą nakładać te same wymagania na członków kierownictwa;

c) zapewnienie ubezpieczonemu przez zakład w umowie prawa powierzenia obrony jego interesów, od chwili uzyskania prawa do wystąpienia z roszczeniem wobec ubezpieczyciela na podstawie polisy, wybranemu przez siebie prawnikowi lub, o ile prawo krajowe dopuszcza taką możliwość, innej osobie posiadającej odpowiednie kwalifikacje.

3. Bez względu na to, które z tych rozwiązań zostanie przyjęte, uważa się, że interes osób mających ubezpieczenie ochrony prawnej został zabezpieczony w równoważny sposób zgodnie z niniejszą dyrektywą.

Artykuł 4

1. Umowa ubezpieczenia ochrony prawnej wyraźnie stwierdza, że:

a) w przypadku przysługującej możliwości skorzystania z pomocy prawnika lub innej osoby mającej zgodnie z prawem krajowym odpowiednie kwalifikacje, w zakresie obrony, reprezentowania lub wspierania interesów ubezpieczonego w dochodzeniu lub postępowaniu, ubezpieczony ma prawo swobodnego wyboru takiego prawnika lub innej osoby;

b) ubezpieczony ma prawo swobodnego wyboru prawnika lub, jeżeli preferuje takie rozwiązanie i prawo krajowe na to zezwala, innej osoby mającej odpowiednie kwalifikacje, do obrony jego interesów w przypadku wystąpienia sprzeczności interesów.

2. Za prawnika uważa się osobę uprawnioną do prowadzenia działalności zawodowej w jednej z kategorii ustanowionych w dyrektywie Rady 77/249/EWG z dnia 22 marca 1977 r. mającej na celu ułatwienie skutecznego korzystania przez prawników ze swobody świadczenia usług⁵.

Artykuł 5

1. Każde Państwo Członkowskie może wprowadzić wyłączenie ze stosowania art. 4 ust. 1 w przypadku ubezpieczenia ochrony prawnej, jeżeli zostały spełnione

wszystkie poniższe warunki:

- a) ubezpieczenie ogranicza się do przypadków wynikających z użytkowania pojazdów drogowych na terytorium zainteresowanego Państwa Członkowskiego;
- b) ubezpieczenie jest związane z umową o świadczenie pomocy w razie wypadku lub awarii pojazdu drogowego;
- c) ani ubezpieczyciel udzielający ochrony w zakresie ochrony prawnej ani ubezpieczyciel udzielający ochrony w zakresie pomocy nie prowadzi działalności w żadnej grupie ubezpieczeń od odpowiedzialności cywilnej;
- d) zastosowano odpowiednie środki, aby doradztwo prawne i reprezentowanie każdej ze stron sporu powierzyć całkowicie niezależnym prawnikom, jeżeli strony te są ubezpieczone w zakresie ochrony prawnej przez tego samego ubezpieczyciela.

- 2. Zwolnienie udzielone zakładowi przez Państwo Członkowskie na podstawie ust. 1 nie wpływa na zastosowanie art. 3 ust. 2.

Artykuł 6

Państwa Członkowskie stosują wszelkie odpowiednie środki, aby zapewnić - nie naruszając prawa do odwołania się do organu sądowego, które może wynikać z prawa krajowego - istnienie procedury arbitrażowej lub innej procedury zapewniającej porównywalne gwarancje obiektywności, na podstawie, której, w przypadku różnicy zdań między ubezpieczycielem udzielającym ochrony w zakresie ochrony prawnej i ubezpieczonym będą mogły zapadać decyzje w sprawie stanowiska, jakie należy przyjąć w celu rozstrzygnięcia sporu. Umowa ubezpieczenia musi zawierać wzmiankę o prawie ubezpieczonego do skorzystania z takiej procedury.

Artykuł 7

W przypadku wystąpienia sprzeczności interesów lub różnicy zdań w sprawie rozstrzygnięcia sporu, ubezpieczyciel udzielający ochrony w zakresie ochrony prawnej lub, odpowiednio, jednostka zajmująca się likwidacją szkód poinformuje ubezpieczonego o:

- uprawnieniu określonym w art. 4,
- możliwości skorzystania z procedury, określonej w art.6.

Artykuł 8

Państwa Członkowskie uchylają wszystkie przepisy zabraniające ubezpieczycielowi równoczesnego prowadzenia na swoim terytorium działalności w zakresie ubezpieczenia ochrony prawnej i innych grup ubezpieczeń. <BR.

Artykuł 9

W załączniku do dyrektywy 73/239/EWG : akapit drugi pkt. C otrzymuje brzmienie:

"Jednakże ryzyka wchodzące w skład grup 14, 15 i 17 zgodnie z pkt. A niniejszego Załącznika nie można uważać za ryzyka dodatkowe w stosunku do innych grup. Niemniej, ryzyko wchodzące w skład grupy 17 (ubezpieczenie ochrony prawnej) można uważać za ryzyko dodatkowe w stosunku do grupy 18, jeżeli spełnione są warunki ustanowione w pierwszym punkcie, w przypadku, gdy ryzyko podstawowe jest związane wyłącznie z pomocą udzielaną osobom, których spotkały trudności w czasie podróży, podczas nieobecności w miejscu zamieszkania lub miejscu stałego pobytu.

Ubezpieczenie ochrony prawnej można również uważać za ryzyko dodatkowe zgodnie z warunkami określonymi w pierwszym punkcie, jeżeli dotyczy ono sporów lub ryzyk wynikających z użytkowania statków morskich lub z nim związanych."

Artykuł 10

Państwa Członkowskie stosują środki konieczne dla zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą do dnia 1 stycznia 1990 r. Niezwłocznie informują o tym Komisję.

Państwa Członkowskie zastosują te środki najpóźniej do dnia 1 czerwca 1990 r.

Artykuł 11

Po notyfikacji niniejszej dyrektywy Państwa Członkowskie prześlą Komisji teksty głównych przepisów prawa krajowego, które przyjmują w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 12

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 22 czerwca 1987 r.

W imieniu Rady
L. Tindemans
Przewodniczący

¹ Dz.U. nr C 198 z 7.8.1979, str. 2.

² Dz.U. nr C 260 z 12.10.1981, str. 78

³ Dz.U. nr C 348 z 31.12.1980, str. 22.

⁴ Dz.U. nr C 228 z 16.8.1973, str. 3.

⁵ Dz.U. nr L 185 z 4.7.1987, str. 72.

⁶ Dz.U. nr L 78 z 26.3.1977, str. 17.

⁷ Niniejsza dyrektywa została notyfikowana Państwom Członkowskim dnia 25 czerwca 1987 r.